Štev. 7. V Ljubljani, 7. aprila 1916. LVI. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati **franko.**

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezna številka po 20 h.

Za **oznanila** je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po **20 h** za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine **15 K.**

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 21. aprila 1916.

Podržavljena ljudska šola.

F. Kawon, učitelj meščanske šole v Gradcu, je trdil ob nekem tamkajšnjem predavanju, da so nekoč učiteljem državno ljudsko šolo ponudili; učitelji pa so tisto odklonili.

Z ozirom na to trditev apostrofira Kawana dunajska „Freie Lehrerstimme“ z dne 26. marca t. l. — prevod objavljamo brez vsake daljne opazke — tako-le: „Ta trditev graškega meščanskega učitelja je povsem napačna. Ob času, ko so osnovali ljudskošolski zakon, še ni bilo organizovanega učiteljstva, do katerega bi se bili lahko obrnili gledé tega vprašanja. Pač je učiteljsko časopisje ob raznih časih razmotrivalo zadevo državne šole ter „pro“ in „contra“ temeljito označevalo svoje stališče; nikdar pa v Avstriji ni obstajala vlada, ki bi se bila ozirala na mnenja učiteljstva, odnosno na mnenja njegovega časopisja. Ob času, ko so snovali ljudskošolski zakon, nikjer v Evropi še ni obstajala državna šola. Liberalci bi bili tačas mogoče ustanoviil državno šolo, če bi bili imeli pogum, državo obremeniti z v to potrebnimi stroški. Bili so tudi misli, da bi tak zakon v državnem zboru ne provzročil preveč težkoč, čeravno imajo glede šolskih vprašanj tudi dežele svojo besedo. S stališča današnjega razvoja se pridobitve ljudskošolskega zakona ne smejo presojati. Ob času Hasnerja je veljal ta zakon kot neizmeren napredek napram preteklosti, in nobeden historik ne bo tega ocenjevanja smatral kot neopravičenega. Da zahtevamo danes boljše zakone, je pač ob sebi razumljivo. Pa tudi danes ne bodo povpraševali po mnenju učiteljstva; marveč je naloga učiteljstva, da svoje misli o šoli poda ljudstvu ter tiste zagovarja ob vsaki priliki. Državna šola ima še danes nasprotnikov med učitelji; ta se zahteva v prvi vrsti od politikov, ki mislijo, da bo državna šola dosezala boljšo državno-meščansko vzgojo. Iz finančnih razlogov pa hočejo drugi politiki šolo prepustiti narodom. Učiteljev ne bodo vprašali, ali hočejo biti izročeni oblasti svojega naroda. Odgovor bi bil vsekakor tudi raznolik. Nemci, mogoče tudi Čehi bi vprašanja potrdili. A odgovor **slovenskih učiteljev** ne more biti dvomljiv: oni se morajo za žalostno svojo eksistenco zahvaliti voditeljem svojega naroda ter bi se oblasti teh voditeljev radi iznebili in bi dali državni šoli vsako prednost.“ **Koncentrujmo svoje delo!**

Vojna.

ODLIČNO PRIZNANJE.

Ob nadzorovanju čet, ki se je pred kratkim časom vršilo na južni fronti, se je izjavil divizionar generalni major Jelenčič: „Veselim se, da je med vami toliko učiteljev! S tem lepim stanom smo napravili na bojnem polju najlepše izkušnje!“ — Te besede so sprejeli učitelji, stoječi tamkaj na fronti, z velikim veseljem. — Tudi mi v zaledju jih sprejemamo z zadoščenjem, čeprav stradamo! Mi smo dali domovini te hrabre bojevnike, ki so deležni sedaj tako odličnega priznanja. Da bi imeli mi in naše žene ali vsaj naši otroci, ki smo ostali doma in ki tukaj neprestano delamo za blagor domovine, vsaj zadosti vsakdanjega kruha!

*

MIR VAM BODI!

V Brnu se je vršila dne 28. pret. mes. konferenca zaupnikov mladočeških in staročeških organizacij na Moravskem. Zaupniki so sklenili soglasno, da združijo obe organizaciji v enotno češko narodno stranko na Moravi. — Poljski klub je imel na Dunaju sejo, na kateri je sprejel za člane poljske socialno-demokraške poslance. V imenu svojih sodrugov je poslanec Dasynski izjavil, da se morajo v sedanjih resnih časih zapostaviti vsa politiška nasprotstva, zakaj narod je le eden. Nato je bil izvoljen poslanec Daszynski za podpredsednika „Poljskega kluba“. — Predsednik dalmatinskega deželnega zbora dr. Vicko Ivčević je pozval one politike, ki jim je bilo nedavno na Dunaju naloženo, da pripravijo vse potrebno za narodno kooperacijo, na sestanek, ki se vrši dne 18. aprila. Na sestanku se dogovore o korakih, ki jih morajo napraviti v svrho složnega dela naroda in njegovih predstavnikov v vseh vprašanjih, ki se tičejo interesov naroda in dežele. — Predsedstvi krščansko-socialne stranke in narodno katoliške konservativne stranke sta priobčili izjavo, da ti stranki prenehujeta s svojim delovanjem in da bosta odslej tvorili eno samo katoliško stranko na Češkem. Izjava utemeljuje to združenje tako-le: „Resni čas, ki čaka češkega naroda, zahteva, da je njega politiška formacija čim enostavnejša. Čas po vojni mora najti češki narod pripravljen na politiške dogodke, ki bodo sledili neizogibno. To potrebo priznavajo vse češke stranke brez razlike in zato sta katoliški stranki iz istega razloga sklenili, da pripomoreta k ujedinjenju češkega naroda, kakor zahtevajo to sedanje resne razmere. Združena stranka izjavlja obenem, da je pripravljena priključiti se koncentraciji čeških strank in delovati za ustanovitev vsečeškega akcijskega odbora.“ — Govoreč o sedanji akciji za koncentracijo čeških strank, pravi „Hrvatska Riječ“ — naslednjica ustavljenega „Pokreta“ — da je stvar, za katero gre sedaj, dalekosežnega pomena in da zbuja pozornost tudi izven čeških dežel monarhije, v Avstriji, na Ogrskem, na Hrvatskem — tako naglaša zagrebški list — „nikakega dvoma ni, da narod, ki v tako velikih časih, kakor so sedanji, zna odstranjati strankarske razlike, ki ga ovirajo, in združevati posamezne dele, zaslužuje ime političko zrelega naroda!“ — „Zakaj“! Kaj pa mi Slovenci? Ali hočemo samo mi Slovenci ravno v takih velikih časih dokazati, da smo politiško — nezrel narod?!

*

VOJNE DAJATVE.

Učitelji so kot javni uslužbenci v smislu zakona o vojnih dajatvah od vojnih dajetev oproščeni. To je veljalo že prej, ko so vojne dajatve segale do 50. leta, in velja tudi danes za razširjenje vojnih dajatev od 50. do 55. leta. — Le zakon o razširjenje črnovojniške dolžnosti od 42. do 50. leta velja tudi za učitelje.

*

SOKOLSKO GESLO — GESLO HRABRIH VOJAKOV.

V celovškem „Miru“ čitamo pismo z južnega bojišča, ki je v njem med drugim rečeno: „Sedim v neki slovenski telovadnici. Na steni je napisano: „V mislih domovina, v srcu pogum, v roki moč! . . .“ To je program slovenskih vojakov v boju nasproti zahrbtnim polentarjem.“ — Kakor je videti, spoznavajo sedaj tudi domači nasprotniki Sokolstva moralno silo sokolske ideje! Ali jo bodo tudi po vojni?

*

NEMŠKI POSLANEC LIEBKNECHT

je že opetovano izzval v nemškem državnem zboru viharje ogorčenja s svojimi trditvami o vzrokih in smotrih sedanje vojne. — Liebknecht, ki je tudi član pruskega deželnega zbora, je na seji pruske poslanske zbornice, samega sebe prekosil in se je tako daleč spozabil, da je izjavil, da so mnogi nemški krogi pozdravili sarajevski umor kot pravcati dar božji! Te besede so izzvale v celi zbornici naravnost orjaško burjo protesta in ogorčenja. Poslanci so vstali raz sedeže ter klicali govorniku „fej!“ in skoro bi prišlo do spopadov. Ogorčenje se je ponovilo, ko je Liebknecht zasmehoval metodo nemške šole, češ, da ne uči mladine drugega kakor sovraštva in napuha napram drugim narodom, kar pa se je posebno po okupaciji Srbije pokazalo.

*

PAPEŽEV DAR ZA SRBIJO IN ČRNOGORO.

„Reichspost“ je doznala od poučene strani, da je sv. Oče potom dunajske nuncijature nakazal desettisoč kron kot dar za prebivalstvo ozemlja Srbije in Črnegore, ki so ga zasedle naše čete. Ta dar prihaja iz želje papeževe, da skupni oče krščanstva pomaga vsem narodom, ki trpe zaradi vojne. Naravno je, da pride ta dar po večjem delu v prilog pripadnikom pravoslavne vere, ali to odgovarja popolnoma intencijam Benedikta XV., ki v svojem umevanju krščanske ljubezni do bližnjega ne pozna nobene razlike narodnosti ali veroizpovedanja. Ta dokaz resnične krščanska ljubezni naj bi bil v vzpodbujevalen zgled vsem in vsakomur in povsod!

*

VOJNA IN SPOLNE BOLEZNI.

Ena najhujših posledic velike vojne je stvahovito širjenje spolnih bolezni. Merodajni krogi pričenjajo spoznavati, da ogroža spolna kuga ne le zdravja sedaj živečega prebivalstva, temveč tudi zdravje in razvoj bodočih generacij. Boj proti spolnim boleznim je torej eminentno socialno politiško vprašanje, ki mu bo treba posvečati največjo pozornost ne le z državnega, temveč tudi z narodnega stališča. Z moralnimi nauki se seveda ne doseže ničesar, tem več pa s primernim poukom in s pametno odrejenimi ukrepi, ki naj kolikor mogoče omejijo nalezenje. V vseh večjih mestih se že danes vršijo sistematična organizirana predavanja o pogubnosti spolnih bolezni in o sredstvih kako se jim izogniti in kako jih izlečiti. Zlasti razna strokovna društva ter bolniške blagajnice, ki jim nalaga širjenje spolnih bolezni najtežja materielna bremena, so pričela sistematičen boj proti spolni kugi. V tem oziru bo treba obsežne in učinkovite organizacije vseh v poštev prihajajočih javnih faktorjev in sodelovanja vseh razumnih krogov, da ne zapravijo narodi še čistote one krvi, ki je ne prelijejo na bojiščih. Širjenje spolnih bolezni je posledica vsake vojne. V francosko-nemški vojni l. 1870./71. je štela n. pr. nemška armada med 800.000 mobiliziranimi vojaki 34.000 spolno bolnih. Kako je moralo to narasti v sedanji vojni, ki je res vojna narodov, to si lahko predstavljamo. Dunajski profesor Finger pravi, da obstoja največja nevarnost v tem, da se povrne po končani vojni na tisoče inficiranih zakonskih mož k svojim ženam. Prof. Finger pa navaja tudi, kako se širi spolna kuga med civilnim prebivalstvom. Na Dunaju je mnogo dečkov med 15. in 16. letom spolno bolnih, in število spolno bolnih mladeničev do 18 let se je od izbruha sem potrojilo. Tajna prostitucija, ki se širi med ženami in dekleti, ne le zaradi njih „propadlosti“, temveč v znatni meri tudi pod pritiskom socialne bede, zahteva na tisoče žrtev. Take razmere pa, žal, ne vladajo samo v največjih mestih, zdravniki in funkcionarji bolniških blagajnic vseh mest vedo pripovedovati najžalostnejše stvari. — V letošnjem „Dom in Svetu“ (skupna 1. in 2. štev.) priobčuje Izidor Cankar, urednik imenovanega lista, zanimivo črtico „Razprava“, kjer čitamo na str. 35. te-le pomembne besede: „Le, če boste kaj opravili,“ je odgovoril štabni zdravnik skoro žalostno. „Nikomur ne vsiljujem svojega mnenja, smem pa vendarle reči, da je tisti, ki je klical ‚Živio vojska!‘, klical obenem razen mnogega drugega tudi ‚Živela prostitucija!‘“

*

ZA ZANEMARJENO ŠOLSKO MLADINO.

Šolska uprava v mestu Poznanju uvede novo sredstvo proti zanemarjenju šolske mladine. Na vseh 14 mestnih ljudskih šolah in obeh pomožnih šolah se v šolskem letu 1916/17 uvedejo takoimenovani „zaposljevalni razredi“, kjer se bodo zbirali učenci in učenke več popoldnevov na teden pod nadzorstvom učiteljstva h koristnemu delu. Ti razredi so v prvi vrsti določeni za otroke, ki se okrog potikajo ali ki nimajo pravega doma, kjer bi mogli kaj koristnega delati; dalje za otroke, ki so leni ali ki svojih domačih nalog ne izvršujejo ali pa jih izdelujejo le slabo.

*

ENOLETNI PROSTOVOLJCI IN PROSTOVOLJSKI ASPIRANTI IZ LETNIKA 1898.

Glede sprejetja enoletnih prostovoljcev in prostovoljskih aspirantov iz rojstvenega letnika 1898 se je določilo: Pri pehoti se sprejme neomejeno število, pri konjenici je omejeno število na 5 za polk, oziroma eskadron, pri poljski in gorski artiljeriji na 8, pri trdnjavski artiljeriji, in sicer pri polku št. 6. in bataljonih št. 2., 7. in 15. po 16, pri ostalih po 12, pri polkih št. 4. in 5. in pri bataljonu št. 3 sistirano, pri trenu za vsako divizijo po 8, pri saperjih in pionirjih po 3 pri bataljonu, pri brzojavnem polku 20, pri železniškem polku in sanitetnih formacijah sistirano. Kdor hoče h konjenici, poljski ali gorski artiljeriji in trenu, mora imeti opremljenega konja ter dovoljuje vstop pristojno vojaško poveljništvo, za vstop v brzojavni polk vojaško poveljništvo na Dunaju, za infanterijo in lovce poveljnik dotičnega nadomestnega oddelka, vedno na podlagi opremljene prošnje. Zadnji termin za prostovoljni vstop, pri čemer si je mogoče izbirati četo, je dan pred vpoklicnim terminom tega črnovojniškega letnika.

*

ČRTANJE V PRORAČUNU ITALIJE.

V predlogi o državnem proračunu za leto 1916—17 je vsota za osnovni pouk od 62,324.000 znižana na 58,486.000 lir. Vrhutega je črtana vsota 1 milijona lir, ki je bila določena za zgradbo ljudskošolskih poslopij; tudi podporni skladi občinam v isti namen so zmanjšani za 100.000 lir. Končno so črtali iz rezervnega zaklada za ljudsko šolstvo 15 milijonov lir; torej so skupno 20 milijonov lir, namenjenih ljudskošolski izobrazbi, določili drugim namenom . . . Ali je še kje tako . . .?

*

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA „RDEČI KRIŽ“ IN DRUGE VOJNOPOMOŽNE SVRHE.

Za II. Štajerski vojaški dan — zbirko v prid vojaški oskrbi — se je nabralo po učiteljstvu med učenci slovenskih ljudskih šol na Štajerskem 4644 kron 14 vin. Pri tem pa niso všteti šolski šolski okraji Št. Lenart, Maribor-okolica in Slov. Bistrica, ki so tozadevne prispevke oddali neposredno krajnemu odboru vojaškega dne v Mariboru. Po nam došlih informacijah se je v teh okrajih nabralo 820 K 76 v. V vsem se je torej v označeno svrho po slovenskem učiteljstvu nabrala vsota **5464 K 90 v.** To je učinek truda slovenskega učiteljstva. — Dobrodelna predstava pod vodstvom šolske voditeljice Ivanke Cegnarjeve v Žabnici pri Škofji Loki 100 K; Erna Zajec, učiteljica v Zatični 4 K; šolsko vodstvo v Babnem polju čisti dohodek dobrodelne predstave 50 K; vodstvo ljudske šole na Opčinah polovico čistega dohodka priredbe z dne 5. marca t. l. 122 K; preostanek prireditve šolskih otrok iz Šmarate v Starem trgu pri Ložu 20 K; učenci slovenske ljudske šole v Barkovljah 9 K; ravnatelj F. Robič in učitelj F. Zaherl v Ljutomeru po 5 K je 10 K; vodstvo obč. ljudske šole v Sv. Križu kot dodatek čistega dobička dobrodelne prireditve, ki se je vršila tamkaj 5. marca, 22 K, darovanih od vojakov c. kr. stotnije v Grljanu, ki se niso mogli udeležiti prireditve; učiteljica Antonija Kračmanova v St. Lenartu 2 K; skupaj 5803 K 90 vin. V zadnji številki izkazanih 45.453 K 44 v., danes izkazanih 5.803 K 90 vin., **doslej nabranih 51.257 K 34 vin.** Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Vera in politika.

„Slovenec“ z dne 23. marca 1916, št. 68, piše pod naslovom „Centrumovo glasilo in kardinal Mercier“ doslovno: „O pismu belgijskega generalnega guvernerja na kardinala Merciera pravi „Kölnische Volksztg.“*): Nemški katoličani se morejo le bridko pritoževati, da je cerkveni knez tako stopil iz okvira svoje cerkvene službe, kakor je to storil kardinal Mercier v zadnjem pastirskem pismu, ki pravzaprav ne zasluži tega imena. Z verskega stališča je to vezanje in mešanje vere s politiko, kakor je to kardinal tekom vojne vedno v večji meri delal, zelo žalostno in učinek je kaj pogubna prikazen. List nato biča razna mesta pastirskega lista, n. pr. da bi nemško armado znala zadeti kuga in tako provzročiti njen poraz. Kardinalovo postopanje zasluži najhujšo grajo, in sicer ne samo zaradi njegovega političnega nasprotstva proti Nemčiji, ampak vsled tako neizrekljive zlorabe njegovega cerkvenega stališča. Generalni guverner je bil dosedaj zelo potrpežljiv in popustljiv, toda nemška upravna oblast je že zato morala odločno nastopiti, ker tako pastirsko pismo vznemirja belgijsko prebivalstvo.“

„Edinost“ dostavlja temu poročilu (št. 86, z dne 26. marca t. l): „Tako piše glavno glasilo nemških katolikov, in naš „Slovenec“ ponatiskuje brez pripombe, kar se nam zdi važno za vrvenje v našem malem slovenskem okvirju. Če bomo iz veljavne sodbe, ki jo piše „Kölnische Volkszeitung“ o nedopustnosti vezanja vere in politike izvajali praktične posledice, se utegne kmalu izgladiti marsikatera ostrina v našem domačem medsebojnem življenju.“

Mi „Slovenčevemu“ poročilu in pripombi „Edinosti“ ničesar ne pristavljamo — ampak zapomnimo si oboje za bodočnost!

Koncentrujmo svoje delo!

Živimo pač v tako resnih časih, da moramo že sedaj misliti na svojo bodočnost, in sicer na boljšo bodočnost, kakor smo jo živeli do sedaj! Zaraditega si moramo pripraviti v ljudstvu potreben teren, to je: zainteresirati moramo ljudstvo, da bo pričelo še bolje umevati naše težnje, naše želje in naše zahteve!

V prvi vrsti pa dosežemo to najbolje in najhitreje s pomočjo svojega časopisja. Umevno, da ne razpolagamo s posebno vrsto časopisov, vendar pa imamo časopis, ki z njim lahko pridobimo med ljudstvom dovolj zaslombe in ga brez truda tudi razširimo med svoje branja željno ljudstvo tako, da bomo v kratkem trdili, da se je to ljudstvo v istinitosti pričelo zanimati za naše težnje, v prvi vrsti za ljudsko šolstvo.

A tudi sami sebi moramo ustvariti tak list da bo nam „Učiteljski tovariš“ postal res **tovariš v pravem pomenu,** to je „Učiteljski tovariš“ nam postane nekak vademecum, nekak kažipot, kjer bo dobival vsak nekaj zase. Za sedaj se omejimo le na sledeče tri točke:

1) V svojih vrstah imamo prav mnogo dobrih, lahko rečemo, naravnost izbornih čebelarjev. Kako bi bilo, ko bi ti tovariši prijeli tuintam za pero in napisali to ali ono zanimivo razpravo za „Učit. Tovariša“? Tudi vse zanimivosti iz čebelarskega življenja bi tu lahko dobile svoj prostor. Za to stroko bi se naj oglasil kak tovariš, ki bi prevzel uredništvo tega oddelka. Strokovnjakov na tem polju imamo dovolj!

2) Vrtnarstvo in sadjarstvo naj dobi v „Učit. Tovarišu“ tudi svoj predel. Tu imamo ravno učitelji torišče, kjer dosežemo lahko prav mnogo, in ne motimo se, če trdimo, da je to naša stroka, kjer smo ravno slovenski učitelji merodajni! Tudi tu naj se zglasi kak tovariš strokovnjak, ki bi prevzel uredniški del te stroke!

3) Tudi prirodoznanstvo ima dokaj prijateljev med učiteljstvom. Koliko je lovcev, ribičev itd. med učiteljstvom. Koliko ljubiteljev prirode dobimo med seboj! In kako se nam duša razvedri, če stopimo po mukapolnem pouku iz zatohle učilnice v božjo prirodo! Tudi ta stroka bi lahko dobila svoj predalček v našem glasilu! Koliko zanimivih stvari se lahko tu naniza! Iz vse slovenske domovine bi lahko dobili vsako leto natančen pregled, kako in kdaj, nas zapuščajo naše ljubke selilke; kdaj v kakem redu se spomladi zopet vračajo itd. Marsikateremu učitelju lovcu je sreča mila, da upleni kako redko divjačino ali ptico. Najčešče zapadejo take redkosti pozabljenosti, t. j. da se jih zavrže, namesto da bi jih poslali na tako mesto, kjer bi se lahko ohranile našim potomcem! — Uredniški del te stroke prevzame začasno prav rad pisec teh vrstic.

Sedaj naj nam pa nihče ne prihaja s trditvijo, češ, čemu vse to; saj imamo za vse te stroke že svoje liste! Imamo jih, toda mislim, da se moramo vendar že enkrat pospeti na edino pametno in pravo stališče, **da smo sami sebi najbližji** in da z izvršitvijo tega dela izpolnimo edino le program naše „Zaveze“, ker imamo v „Zavezinih“ pravilih vendar razne odseke, ki naj na ta način pokažejo svoje življenjske sposobnosti!

Pripominjamo pa konečno, da smo napisali te vrstice v izpodbudo onim tovarišem, ki nas hočejo razumeti. — Upamo, da se tovariš urednik strinja s to mislijo!

Ivan Šega.

Opomba uredništva: Gotovo! Ampak to ni odvisno le od nas. Naš list je last „Zaveze“, in o ideji tovariša Šege mora prej govoriti nje vodstvo, ker ne pridemo tako brž do zborovanja delegacije, da bi ta izrekla svojo končno besedo. Sicer pa ima pravico govoriti vse slovensko učiteljstvo, združeno v „Zavezi“, saj smo prvič in zadnjič zanje in zaradi njega! S tem ga vabimo, naj se posluži te svoje pravice! — Razno vrstnost da listu zanimivost, ki je privlačna sila tudi za neučiteljske kroge. Če pridemo s svojim glasilom vanje, pridobimo vsestransko; o tem ni nobenega dvoma! Šegova ideja pa zahteva razširjenje lista po obsegu, po uredniškem in tekniškem aparatu, čemur je posledica zvišanje finančnega bremena najmanj za polovico, ker bi morali vsakemu listu dati vsaj še enkrat toliko priloge, ako ne jemljemo v račun drugih izdatkov (n. pr. poštnina). Teoretično stoje te materialne brige daleč za moralnimi pridobitvami, toda v praksi moramo najprej premisliti in preračunati prve, ker brez njih ni temelja za druge! Gradili bi na pesek in bi morali prej ali slej skočiti v sedanjo tesno strujo nazaj: tega nočemo! Naročnine absolutno ni mogoče zvišati! Najenostavnejše bi bilo, da se število plačujočih naročnikov podvoji! S tem bi bili pokriti vsi stroški in bi celo o znižanju naročnine lahko govorili! Da bi pa še dalje hodili ta križevi pot — ne, za nobeno ceno! Niti povedati ne momoremo, kaka strašna mora so ti večni oziri na neizprosni veto našega upravništva, ki nam kakor pravi pravcati strah vedno stoji za hrbtom ter otežuje in greni naše svobodno delo, da je ureditev vsake številke za nas resnično peklenska muka! Dobro, da je toliko hrušča in jadikovanja po svetu; v njem se naši brezupni vzdihi neslišno in neslišano poizgube! (O drugih ozirih niti ne govorimo!) — Vse to, kar je povedal tovariš Šega in kar dostavljamo mi, je treba dobro preudariti. Nudi se nam dobra prilika, da planemo narodu v srce, dvignemo in utrdimo svoj ugled ter v polnem obsegu služimo neposredno sebi, posredno pa domovini; a kako besedi dati meso in kri — to je sedaj naloga naših tovarišev in tovarišic, ki znajo računati in misliti na bodočnost!

ZBIRANJE ZLATA POTOM ŠOLE.

Korespondenčni urad poroča z Dunaja: Kakor na Nemškem, kjer se je kmalu po izbruhu vojne pričelo po iniciativi šol zbirati zlato, da se ojači zaklad državne banke, — akcija, ki je dosegla s 100 miljoni mark lep uspeh — tako delujejo od jeseni 1915 tudi pri nas nekatere šole v prilog brezplačnemu nabiranju zlata. Sedaj je izšla naredba naučnega ministrstva, ki pozivlja šolske oblasti, da se naj vse šole postavijo v službo nabiralnega dela.

ZA NEMŠKI DRŽAVNI JEZIK.

Za nemški državni jezik se ogreva tudi Streffleurjev „Militärblatt“ v članku o narodnostnem vprašanju. Članek sicer priznava, da se mora za kulturni in gospodarski napredek posameznih narodov kolikor mogoče skrbeti, glede jezikovnega vprašanja pa pravi: V obeh državah monarhije bodo morale vlade in stranke pošteno poskrbeti, da v nasprotju s smotri slepega šovinizma pripravijo pot za pošteni sporazum med narodi, nikomur na škodo in vsem na korist. Zlasti se v Avstriji ne sme več odlašati z zakonito uvedbo nemškega državnega jezika. Nemški jezik je itak že splošni prometni jezik. Z njega zakonito uvedbo ne bo nobeden narod ogrožen v svoji eksistenci in varnosti.

POSPEŠEVANJE 4. VOJNEGA POSOJILA PO TRGOVSKIH UČNIH ZAVODIH.

Strokovni učitelji na trgovskih učnih zavodih so posebno poklicani, da dajajo pojasnila, kako ugodno je nalaganje kapitala, in o načinu izdaje (emisije) vojnega posojila. Zato je naučni minister pozval ravnateljstva javnih trgovskih šol, naj naložе učiteljem strokovnih predmetov, naj primerno pojasnujejo ne le učencem lastnega zavoda o koristnosti in o trgovskoznanostni in računski strani tega nalaganja glavnice — naglašujoč pri tem eminentno patriotični namen vojnega posojila — marveč naj tudi ti učitelji na izraženo željo dajajo na razpolago brezplačna predavanja tudi na drugih šolah (srednjih, učiteljiščih, dekliških licejih in meščanskih šolah). Slednjič naj pozovejo učitelje, da tudi izven šole z besedo in spisi po svoji moči pospešujejo podpisovanje posojila.

Vzgoja mladine k resnemu delu.

Spisal Ivan Kelc.

Kdor ne dela, naj tudi ne jé!

Usoda človekova se ne da narediti po lastni volji, nego jo provzročajo razne razmere. Sedanja grozovita svetovna vojna nam to dokazuje v najgroznejši luči. Svet pretresujoče razmere provzročajo, da postane neštevilno žen vdov, premnogi otroci osiroté in brezbrojno skrbnih mater je že brez otrok, ljubljenih iz srca. Premnoge rodovine so kruto oplenjene svojega rednika, ostale so brez vse pomoči. In koliko je žen, ki so izgubile svoje najljubše in so ostale popolnoma osamljene. Prebridka usoda tepe one, ki so skoraj brez vsega imetja ostali sami, prepuščeni milosti in tudi dostikrat nemilosti drugih.

A nič manj huda, ako ne še krutejša usoda zadene tudi tiste doma ostale, ki jim je gmotno stanje zagotovljeno, da jim ni treba skrbeti za prepotrebni vsakdanji kruh. Res se glasi nekoliko čudno, ako rečemo, da so razmeroma na mnogo boljem tisti, ki so za svoje preživljanje prisiljeni k potrebnemu delu, nego pa oni, ki so sicer materialno na boljem — a so popolnoma osamljeni in prepuščeni neodoljivi žalosti, ki jim trga srce. Ti so v svoji brezbrižnosti in brezdelnosti vredni večjega pomilovanja, nego oni, ki jih njih skrb za vsakdanji kruh sili k delu, ki odvrača vso srčno bolest na druge stvari ter zaradi utrujenosti pripomore k mirnemu in okrepčevalnemu spanju. Osebe, ki so že od mladosti živele v ugodnem gmotnem položaju in jim v sedanjih kritičnih časih ni treba skrbeti za potolaženje gladu, za obleko in stanovanje in ki so bile poprej z vsemi močmi svoje duše vezane na edinega, a pozneje za večno izgubljenega ljubljenca, ne poznajo blagoslova in tolažbe, ki bi jim ju lahko v njihovem pretožnem položaju nudilo resno delo. Prepuščajo se edino le žalostni misli na izgubljenega in čez vse ljubljenega moža, ki je poprej z vso nežnostjo in ljubeznivostjo ravnal z bitjem, ki mu je bilo nad vse drago. Tako zlasti matere, ki togujejo po svojem sinu edincu.

Take osebe ne dobe tolažbe v ničemer, ne poznajo blagodejnosti dela, prepuščajo se otožnim mislim, sanjarijo in razmišljajo neprenehoma o kruti in krivični usodi, ki tako neusmiljeno mesari njihovo srce, razjeda vse živce ter slabi vedno boljinbolj vse duševne in telesne moči. Prejokajo noči in dneve brez krepčilnega spanja, kar jih končno dovede v obup. Začnejo si takšne osebe želeti edino le, da bi bile kmalu rešene takšnega življenja. Misleč, da so na tem svetu nepotrebne, se vedno bolj odtegujejo vplivanju vnanjega sveta ter se vdajajo osamelosti, ki jim še močneje razjeda in uničuje vse moči. V misli, da jih nihče več ne potrebuje, se vdajo trenutkom, ki jih vodijo k dejanjem najžalostnejših posledic: ali k samoumoru ali v blaznico.

V mnogo žalostnejši položaj pa še zabredejo ženske, ki njih ljubezen tako močno ne gori za ljubljenca-edinca, nego v svoji razkošnosti, brezskrbnosti in brezdelnosti zahrepene po drugih ter zaradi pohotnosti postanejo popolnem moralne propalice v duševno in tudi telesno pogubo sebi in drugim. Ker je brez uzde strast gotova propast, ker so take osebe zaradi nedelavnosti, slabe vzgoje in prepuščene same sebi popolnoma brez samostalnosti, se vdajajo zlim mislim, ki jih dovedejo v prepad, ki jim iz njega največkrat ni več izhoda: pogreznejo se popolnoma v grdo blato nemoralnosti, v katerem blatu slednjič nečastno poginejo; nihče ne žaluje po njih!

Nebroj žen se nahaja v tako žalostnem stanju, mnogo jih je pokončala pretožna usoda; ali koliko jih pride še v tak slučaj, tega ne ve nihče. Kaj bo s temi? Ali se naj tudi prepustijo duševnemu in telesnemu uničenju?

In kako naj se odpomore takim neznosnim položajem v bodočnosti? Na orožniško in policijsko pomoč se ne zanašajmo preveč. Takšna sila pomaga le v posameznih slučajih in malo časa. Gledati se mora, kako vzdigniti tako stanje splošno na boljšo stopnjo. Odpomoglo bi se temu — akoravno ne mahoma — pa vsaj počasi, ako bi vsi za duševno povzdigo ljudstva vneti in poklicani činitelji hoteli delovati skupno, in sicer ne samo za sedanjost, nego tudi za bodočnost.

Sedanji grozni časi nalagajo vsem slojem človeštva — ne samo onim na bojnem polju, nego tudi doma ostalim — velika, premnogokrat neznosna bremena. Vsak jih občuti bolj ali manj, ali mnogo manj bi jih občutili tako posameznik kakor vsi, ako bi delovali skupno in sedanjim časom primerno. Vojna nam ni provzročila le premnogo duševnega gorja, nego nam je naprtila mnogo dela in dolžnosti: pomagati nesrečnikom, otirati solze sirotnikom. Kdo bi mogel to ložje storiti, nego osamljene, gmotno dobro podprte ženske rahločutnega in usmiljenega srca?! Vzdramiti se morajo iz samotnih sanjarij, otreti najprej sebi solze ter se podati med ljudi pogledat, kje je sila, kje je treba pomoči. Tožne misli se bodo kmalu preobrnile v dobrohotna dejanja, srce bo utripalo veselejše, otožnost in osamelost bosta izginili, in po celodnevnem pomaganju nesrečnežem in sirotnikom se povrne blagodejni mir v srce, pride krepilno spanje.

K vsemu temu treba mnogo potrpežljivosti, samozatajevanja in poguma, česar pa marsikatera sama iz sebe ne zmore, njena naobrazba je bila v tem oziru prepomanjkljiva; treba je pomoči od drugih, ki so v tem pogledu že od mladih nog na boljem. Teh dolžnost je, poiskati osamele in jih združiti s pogumnim prigovarjanjem in lepimi zgledi k skupnemu dobrohotnemu delovanju. Tako postopanje bi bilo hladilen in okrepčevalen lek za posamezna srca, za osamele duše, toda samo za sedanje razmere.

A posvetiti moramo v tem oziru splošnosti in bodočnosti vse svoje moči. In kdo bi zopet mogel, kolikor najbolj mogoče radikalno delovati, da se pogibeljni pojavi osamelosti ne vračajo več ali vsaj le v jako redkih slučajih ter brez policijske pomoči? Kdo drugi, ako ne šola in zopet le šola, in sicer v prvi in najodločilnejši vrsti ljudska šola? Ne samo pruski šolnik, nego tudi avstrijski je v vsej svetlobi pokazal, kaj premore šola, ako v njej delujejo moči, kakršne ima avstrijska šola! Pri vsej svoji onemoglosti na zunaj, ob stradanju in zapostavljanju je storil avstrijski šolnik čudeže, ki se prekrasno zrcalijo v sedanji grozni svetovni vojni.

Tedaj šola in delavci v njej so tisti činitelji, ki imajo svet preustrojiti, socialne razmere ljudstva izboljšati ter dvigniti po možnosti vse človeštvo iz moralne in druge propalosti na višine idealov, po katerih naj bi človeštvo vedno in povsod hrepenelo ter se z vsemi močmi trudilo, da jih doseza in uresničuje, da s svojo požrtvovalno navdušenostjo prihaja do čednostnega življenja, posvečenega ne samo svojemu »jaz«, nego blaginji bližnjemu in vsemu človeštvu! Sicer je res: Kdor se zapusti sam, ga zapustijo drugi. Toda ako je kateremu mogoče, naj posveča svoje moči pravočasno drugim, naj jim pomaga v nadlogah, naj otira sirotam solze! Osamolosti izostanejo, tožne misli odbeže in ostanejo samo blaga dejanja v okrepčanje duše in telesa!

*) Glasilo katoličanov v Nemčiji. — Uredn.

V dosego vsega tega je treba resnega dela, in sicer v prvi vrsti pri učiteljstvu samem, po katerem ima prehajati v šole, na učečo in vzgajajočo se mladino. Nikjer ni pregovor: »Besede mikajo, zgledi vlečejo!« bolj na pravem mestu, kakor ravno tukaj. Mladina dostikrat le prehitro opazi, je li njen učitelj-vzgojevalec na pravem mestu, izpolnuje li z navdušenjem in požrtvovalnostjo svoj sicer težavni, a velevažni posel, ali je morebiti samo plačan dninar — stroj, ki opravlja svoje delo prisiljeno! Delo, storjeno brez iskrene ljubezni, je le prazen, brezploden trud. Iz srca vsrce! To bodi deviza vsakega, trdo srce rodi trdo srce!

Otroško srce naj bo popolnoma v učiteljevi oblasti, ki ga lahko pretvarja liki svečar mehak vosek! Nagiblje ga po vedno resnejšem delovanju k milobi, usmiljenosti, blagodejnosti in trudapolnem delovanju ter tako odvrača od vseh pogubljivih dejanj tako zase, kakor za druge. Učitelj mora gojenca vedno navajati in krepiti v samostalni duševni in telesni delavnosti, ga navajati do takega delovanja, da ne bo nikoli imel časa vdajati se brezposelnosti, lenobi in pogubonosnemu premišljevanju, Navaditi se mora v tem, da delo rodi vedno novo delo, po katerem je potreben dobrodejni in okrepčevalni počitek. Zato je treba v šoli vedno menjavati resno delo učenja z blagodejno vplivajočim odmorom. V tem oziru je vplivati na vse gojence enakomerno brez vsega razločka; tukaj ne sme biti žaleče razlike med bogatincem in siromakom nobenega zapostavljanja in nikakršnega predpostavljanja — enaka pravica in enake dolžnosti morajo biti za vse! Navajati je skupno vse k resnemu delovanju, ne samo do trudapolnega in skrbipolnega dela, nego tudi k delom usmiljenosti do resnično ubogih. Prednjači naj kot posnemanja vreden zgled ta, ki z vsem svojim vedenjem, pridnostjo in učenjem kaže, da je resnično in odkritosrčno dober. Dobro je, če spoznamo hinavstvo; to naj se zatira z vsemi močmi, posebno pa svetohlinstvo. Ta dušo in telo moreča kuga se polašča posebno v sedanjih časih ženstva tako hudo, da človek že komaj more ločiti pravo, odkritosrčno pobožnost od hinavske, navidezne. Prava pobožnost se skriva in hrepeni le po plačilu na onem, ne na tem svetu. Negujmo pa z vsemi močmi resnično pobožnost! Razlagajmo otrokom z navdušenjem, ki sega v srce, krasne, nebeške nauke ljubezni, po katerih naj se ravnajo v vseh dejanjih in nehanjih svojega življenja, ki jim postanejo resnično blažilni in tolažilni lek v vseh slučajih njihovega življenja! Iz pisem vojnikov domačinom je neštetokrat čitati, kako se naši hrabri vojniki v velikih skrbeh za svoje domače in neznosnih lastnih mukah obračajo na tolažilne nauke Kristove in se v svojih najsilnejših mukah in silnemu trpljenju vdajajo v njegovo voljo in trpe potrpežljivo naprej do srečnega ali tudi nesrečnega konca. Posnemajmo jih tudi mi učitelji v tem, a ne pozabimo obenem, da moramo kot pionirji prosvete največ trpeti doma ne samo za svojce, nego tudi za druge! Zato pa smo opravičeni tudi po naukih te ljubezni zahtevati, kar nam gre. Zakaj vsak delavec je vreden svojega plačila. Na delo tedaj, ker resni so dnovi, a delo in trud nam nebo blagoslovi!

Citat iz »Slovenca« (štev. 59. z dne 13. t. m., str. 4., zadnji odstavek v dopisu »Izza fronte«): **»Ne poudarjam krivičnih besed, če trdim, da je v tej vojni padla krščanska ljubezen do bližnjega po nekaterih krajih in pri nekaterih ljudeh do ostudnosti najnižjega samoljubja.** In s tem — konec. — Fric.«

Književnost.

„Napredak“, naučno-pedagoška smotra. Izdaje Hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik: Stjepan Basariček. Saurednici: Davorin Trstenjak i Josip Škavić. — Sveska III. — Sadržaj. Teorijska pedagogija. Josip Marić: K problemu seksualnoga uzgajanja. — Dr. Vladimir Dvorniković: Psihologija Teodora Ribota. — Miloš Borojević: Dr. W. Lay o temeljima i principoma školeakcije. — Praktična pedagogija. Danica Jerandova: Primjer iz prirodopisne obuke. — Stijepan Tomić: Tjelesna kazen u školi. — Književna smotra. Obnovljene naše školske knjige. — Obzor po pedagoškem svijetu. Davorin Trstenjak: Iz njemačke pedagoške literature. — A. Nadvinski: Iz madžarske pedagoške literature. — Manji člani in bilješke. Davorin Trstenjak: Djeca u službi kazališta. — Davorin Trstenjak: Sitna pedagogija.

Dvajsetletnica dunajskih koncertov „Glasbene Matice“. „Slov. Narod spominja, da je poteklo dvajset let, kar je „Glasbena Matica“ 23. marca 1896 prvikrat nastopila na Dunaju. Pela je Gallusov „Musica noster amor“. slovenske narodne pesmi, Fibichovo „Pomladno romanco“, Nedvědov „Nazaj v planinski raj“, Foersterjevo „Ljubico“ in Brucknerjev „Te Deum“. Dne 25. marca 1896 je pa izvajala A. Dvořakovega „Mrtvaškega ženina“. Uspeh je bil velikanski. S ponosom se smemo Slovenci spominjati te prireditve, ki je na njej sodelovalo tudi več ljubljanskih učiteljev in učiteljic; tovariš Anton Razinger celo kot solist. Tovariš Gangl je moral takoj po koncertih še ponoči o uspehih brzojavno poročati skladatelju Nedvědu, ki je tedaj ležal na smrt bolan v svojem stanovanju v Frančiškanski ulici v Ljubljani v hiši, kjer je danes Učiteljska tiskarna. Tako mu je pokojni skladatelj naročil ob slovesu.

„Ljubljanski Zvon.“ Vsebina marčnega zvezka: 1. Fr. Albrecht: Polnočni sonetje. 2. Fr. Albrecht: Pomladnja slutnja. 3. Dr. Ivo Šorli: Štefan Zaplotnik. 4. Janko Samec: Trst. 5. Josip Ribičič: Razvaline. 6. Janko Samec: Ob Adriji. 7. Jakob Tarabanin: Ruska publicistika. 8. Stanko Svetina: Skice in portreti. 9. Janko Samec: Zaigrajte nam! 10. Ivan Podrobnik: Izza zavese. 11. Književna poročila. 12. Slovstveni zapiski.

„Glasbena Matica“. Prihodnji dobrodelni koncert bo dne 8. aprila v dvorani hotela „Union“ v Ljubljani.

Srednješolske vesti.

Dijaki in dijakinje državne gimnazije in liceja so priredili dne 24. pret. meseca sijajno akademijo v vojnopomožne svrhe. „Edinost“ pravi koncem poročila (št. 88 z dne 28. marca 1916): „Prireditev je torej sijajno uspela v vsakem pogledu. Ko izrekamo to odkrito in brezpogojno priznanje, bodi nam dovoljena tudi odkrita beseda o tem, česar smo — pogrešali. Program je bil sicer srečno izbran, primerno sedanjemu velikemu času in njegovim dogodkom. Prav je bilo, da so bile na programu točke, ki so slavile vrline naših mogočnih zaveznikov. Želeli pa bi bili tudi točke, ki bi bila aludirala na manifestacijo, ki je za našo državo ob nje narodnostni sestavi neizmernega pomena za bodočnost od strani vseh narodov države: bratstva, soglasne ljubezni in zvestove do domovine in vladarske hiše in brezprimernega junaštva in tesnega bojevnega tovarištva v teh usodnih časih, ki jih preživlja monarhija. Točka, ki bi spominjala, kako so se vsi narodi preko vseh navzkrižij, ki jih sicer ločujejo, v svoji zvestobi do prestola združili v mogočno obrambo skupne domovine: taka točka bi bila še posebno povzdignila moralični pomen te prireditve. Take točke smo živo pogrešali in upamo, da se nam ne bo štela v zlo ta odkrita beseda.“

Ravnateljstvo c. kr. moškega učiteljišča v Gorici in z njim združene izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole, ki se nahaja sedaj v Ljubljani, se je preselilo v poslopje „Zadružne zveze“ na Dunajski cesti, št. 38., II. nadstropje. — Uradne ure so od 10. do 12. dopoldne.

Poročil se je dne 26. marca gimnazijski profesor in nadporočnik v rezervi Franc Mravljak z gospodično Zoro Hrašovčevo iz Celja. — Čestitamo!

Kranjske vesti.

EMILIJA MAROLTOVA.

Dne 29. marca t. l. je umrla na kliniki v Gradcu po hudem trpljenju gospa Emilija Maroltova, soproga našega ljubljanskega tovariša in upravnika našega lista, Frana Marolta. — Ko je bil tovariš Marolt kot petdesetletnik poklican začetkom t. l. v vojaško službo, je pokojna gospa Maroltova prevzela posle upravništva našega lista. Te posle je opravljala z zvestobo in vestnostjo, ki ji je bila priča, ko je gledala svojega moža, s kako ljubeznijo in natančnostjo je vodil administracijo „Učiteljskega Tovariša“. Te lastnosti našega upravnika so prešle na njega zvesto in ljubečo družico življenja, mi pa smo bili v teh hudih časih rešeni skrbi, kaj bo z našim listom, saj smo bili prepričani, da so te težavne posle prevzele prave roke! A sedaj ta kruti udarec! Komaj uravnamo eno stvar, že se začno nove skrbi! Ampak — vajeni vsemu zlu, smo uravnali tudi to važno zadevo svojega lista, vedno prevzeti od hvaležnega spomina na požrtvovalno ženo, ki je v najtežavnejšem času svoje delo dala na razpolago „Učiteljskemu Tovarišu“, zvesta mu prav do zadnjega zdiha! Bridka usoda je zadela tovariša Marolta, Oba sinova sta mu v vojni, obe hčeri sta v službi „Rdečega križa,“ sam je sedaj pod orožjem, žena pa mu je umrla! Njegov skromen dom pa je ostal torej — prazen! Ona, ki ga je držala kvišku, kamor so se vsaj misli in želje svojcev zatekale, da dobe moči in utehe v sladkem upanju na zopetno srečno snidenje, je legla k prezgodnjemu počitku! Po zapuščenem domu se sedaj izprehajajo samo veselo-žalostni spomini! Kdorkoli in kadarkoli se vrne tjakaj, ljubeče materine in ženine roke ga ne objamejo več! To je tragedija! — Tako hudo prizadeti rodovini, razkropljeni sedaj križem sveta, izrekamo svoje iskreno sočuvstvovanje! Naj jih vse tolaži zavest, da vsi čutimo z njimi in da je sedaj vse polno groze, kamor pogleda oko. Druge utehe jim ne moremo dati! — Blagi in idealni gospé Maroltovi pa bodi ohranjen neminljiv spomin v zgodovini bojev in naporov slovenskega naprednega učiteljstva! Tudi skozi njeno srce so šli meči vseh naših bolečin! Naj ji bo sedaj počitek sladak! Ave, anima pia!

—r— **Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani** ima svoj redni občni zbor za leto 1915 dne 19. aprila t. l. ob pol 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

—r— **Iz Žabnice pri Škofji Loki.** Dobrodelna predstava na korist vojnim invalidom v nedeljo, dne 12. pret. meseca, popoldne se je izvršila naravnost sijajno. Ne vemo, ali naj bolj pohvalimo požrtvovalnost šolske voditeljice Ivanke Cegnarjeve, ali dovršenost igranja in petja. V imenu vojnih invalidov, ki jim je predstava donesla čistega 100 K, hvala prisrčna in domovinska! Mimogrede bodi omenjeno, da je naša šolska voditeljica v patriotične namene neumorno delavna in požrtvovalna.

—r— **Narodne šole** občni zbor bo v sredo, 19. aprila 1916 ob 9. uri dopoldne v prostorih „Učiteljske tiskarne“.

—r— **Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani** ima svoj redni občni zbor za leto 1915 dne 19. aprila t. l. ob pol 11. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom v načelstveni sobi. „Učiteljske tiskarne. — K obilni udeležbi vabi odbor.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentinjo v Šmartnem pri Litiji je nameščena absolvirana kandidatinja Frančiška Ivančičeva namesto učiteljice Frančiške Furlanove, ki je na dopustu Definitivni učiteljici Mariji Veseličevi je poverjeno vodstvo šole na Vrhpolju. Izstopila je iz Lichtenturnovega zavoda učiteljica Marija Rottova in vstopila S. Jolanda Celarjeva. — Za suplentinjo v Črnomlju je nameščena Marija Rozmanova iz Gorice, v Toplicah Josipina Fischerjeva. Absolventinja dekliškega liceja v Ljubljani Hedviga Švigljeva, je pripuščena kot hospitantinja na osemrazredni dekliški šoli Lichtenturnovega zavoda. — Gabrijela Balančeva, ki je službovala sedaj v Planini, je nameščena za suplentinjo v Budanjah, ker je moral nadučilj Požar v vojaško službo. Za provizorično učiteljico v Srednjivasi je imenovana suplentinja Marija Krinerjeva.

—r— **Petindvajsetletnico** svojega službovanja praznuje 13. t. m. Jernej Novelli, uslužbenec Učiteljske tiskarne. Vstopil je leta 1891 v tedanjo Kleinovo tisnarno. Z njo vred smo prevzeli tudi Jerneja, zvestega marljivega, skozinskozi poštenega delavca. Jernej je eden onih redkih mož, ki ne dela le v lastni prid, ampak tudi v prid podjetja, ki mu daje vsakdanji kruh. Želimo mu, da bi mogel še nadaljnih petindvajset let opravljati svoj posel, zdrav in čil. Te vrstice naj dostojno počaste skromnega, pa vsega spoštovanja vrednega delavca.

—r— **Odpoklican** je na novo službovanje k deželnemu odboru v Ljubljano V. Rohrman, ravnatelj kmetijske šole na Grmu, ki pa še obdrži tudi nadalje glavno vodstvo tega zavoda.

—r— **Nekaj podatkov o pokojnem baronu Winklerju.** Znano je, da je pokojni baron Winkler imel jako lično pisavo in da je govoril in pisal svoj materni jezik, slovenščino, jako spretno in pravilno. Kakor je sam pravil, je dobil lično pisavo po svojem učitelju Valentinu Lebanu. Da pa je Winkler tako dobro znal slovensko, ni čuda, saj je prvotno študiral in absolviral filozofično fakulteto in je že služboval kot gimnazijski učitelj, toda popustil je učiteljevanje in se lotil juridičnih študij ter kot jurist napravil lepo kariero. — „Edinost piše med drugim o njem (št. 79 z dne 19. marca 1916): Nad vse pa ga je odlikovala njegova resnična in globoka ljubezen do naroda in njegovega jezika. Tako v Tolminu, kakor na Kranjskem je uvajal slovensko uradovanje, kolikor je bilo to od njega odvisno in kolikor je bilo le možno v nekdanjih za naše narodne aspiracije toli neugodnih časih. Osebno ga je bila sama skromnost in ljubeznivost, kakoršne redko nahajaš med našo birokracijo. O tej njegovi skromnosti in ljubeznivosti in o njegovi gorki ljubezni do svojega jezika se je mogel pisec teh vrst često prepričati kot skromen — vojak v Ljubljani Kot skromen podrejen organ odličnega vojaškega urada je prihajal po službenem nalogu večkrat v stike s tedanjim prvim uradnikom v deželi. Ko je bil prvikrat pri njem, ga je nagovoril nemški, ker je smatral to — kakor so že razmere pri nas. — Ko pa mu je na Winklerjevo prijazno vprašanje odgovoril, od kje je, je začel Winkler s slovenskim razgovorom tudi v službenih stvareh. Tudi na ulici ga je baron Winkler vsekdar slovenski prijazno pozdravljal in često sta se v „Zvezdi“, v bližini „Kazine“, razgovarjala v slovenskem jeziku, ko je vse okoli njiju nemško čebrnjalo. Niso to nikaka bogve kako važna dejstva, ali velepomembna so za karakteristiko pokojnika, za njegovo čustvovanje do svojega naroda. Ljubil je svoj narod, čutil ž njim in delal zanj kot državni uradnik, in to je najlepši spominski cvet, ki mu ga pokladamo na njegov mrtvaški oder.

—r— **Umrl** je v Dolenji vasi pri Ribnici Josip Mrhar, predsednik krajnega šolskega sveta.

—r— **Umrla** je dne 27. marca t. l. v ljubljanski deželni bolnici po večmesečnem bolehanju gospa Ana Skalova, soproga tovariša Antona Skale, nadučitelja v Vipavi. Trije sinovi, med njimi učitelj Tone, so v vojni. — Pokojna gospa Skalova je bila blaga žena in ljubeča mati, ki je vso svojo skrb in ljubezen posvečala svojemu gostoljubnemu domu in vzgoji svojih otrok. Bodi ji ohranjen ljub spomin! Žalujočim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Stajerske vesti.

SIMON KELLENBERGER.

—š— V Svičini pri Zg. Sv. Kunigundi nad Mariborom je umrl tovariš Simon Kellenberger, tamošnji nadučitelj, v starosti 56 let. — Na svičinski šoli je deloval celih 30 let. — Rojen je bil v Vuzenici l. 1860., zrelostni izpit je napravil l. 1881., definitivno pa je bil nameščen l. 1883. — Bodi mu ohranjen prijazen spomin!

—š— **Dvadnevni poučni tečaji** za zelenjadarstvo se vrše dne 17. in 18. aprila na mariborski sadjerejski in vinorejski šoli.

—š— **Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.** — Odbor razglaša: Društvenika nadučitelj Alojzij Philipp in nadučitelj v p. Franc Sernec, sta umrla, prvi 11. februarja, drugi 12. februarja t. l. To je 138. in 139. smrtni slučaj. Znesek po 4 K naj člani vplačajo čim najprej!

—š— **Pohvalno priznanje** je izrekel štaj. deželni šolski svet nadučitelju Ivanu Kramarju na Vranskem, učiteljici ročnih del istotam Franji Megličevi ter učiteljici ročnih del v St. Lenartu na Dr. p. Matildi Šornovi za njih marljivo delovanje v prilog vojaški oskrbi.

—š— **V begunskem taborišču v Wagni pri Lipnici,** kjer se nahajajo največ Furlani, je 3000 šoloobveznih otrok; za te obstoji 45 ljudskošolskih razredov.

—š— **Častno občanstvo.** Občina Vurberg pri Ptuju je imenovala nadučitelja v p. Fr. Zihra za svojega častnega občana v priznanje vsestranskih zaslug, ki si jih je pridobil v času svojega tamošnjega službovanja izza l. 1872. — Čestitamo na zasluženem odlikovanju!

—š— **Proti anonimnim denuncijantom.** C. in kr. okrajno nadomestno poveljstvo v Mariboru naznanja, da se bo odslej oziralo le na tiste ovadbe in vloge, ki so pravilno podpisane od ovadnika. Poleg tega se mora v teh naznanilih navesti tudi vse vzroke in natančne podatke dotične osebe. Zadnji čas je došlo na nadomestno poveljstvo veliko ovadb brez podpisa, a okrajno nadomestno oblastvo se na take ovadbe ne bo več oziralo.

—š— **Slovenski otroški vrtec v Gabrjih pri Celju,** ki ga vzdržuje Ciril-Metodova družba, ob šl. l. 1915/16 oskrbuje vrtnarica Marica Poglajenova, bivša vrtnarica prej v Jesenicah na Gorenjskem.

—š— **Graška „Pedagogische Zeitschrift“,** glasilo nemške zveze štajerskih učiteljev in učiteljic, v vsaki svoji številki pridno objavlja povišanje in odlikovanje štaj. nemških kolegov ob sedanji svetovni vojni ter prinaša tudi nekrologe v tej vojni padlih sodrugov, kakor to dela tudi naš „Učiteljski Tovariš“. Prav tako. Junaštvo naj se slavi!

—š— **Okrajnih učiteljskih konferenc** tudi to leto ne bo na Štajerskem.

—š— **Draginjsko doklado** štajerskemu ljudskošolskemu učiteljstvu je deželni šolski svet dogovorno z deželnim odborom dovolil še za prihodnji kvartal, to je za čas od 1. aprila do konca junija t. l.

—š— **Umrla** je pri Svetinjah na Štajerskem dne 17. marca mati nadučiteljeve soproge in učiteljice gospe Antonije Sijančeve, gospa Katarina Bobnova stara 77. let. Bila je vrla slovenska žena, ki je živela svojcem z vso požtvovalno ljubeznijo in uživala splošno spoštovanje. Bodi ji ohranjen blag spomin! — Naše iskreno sožalje!

—š— **Učiteljska gospodarska in kreditna zadauga r. z. z o. z. v Celju ima svoj redni občni zbor** na velikonočni torek, dne 25. aprila 1916 v zadružnem lokalu v Celju na Bregu h. št. 26. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge leta 1915. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje letnega računa in razdelitev čistega dobička. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitve v načelstvo in nadzorstvo. 6. Slučajnosti.

Koroške vesti.

—k— **Aretacija.** V Tajhnu so orožniki odvedli učitelja Franca Lengerja, obdolženega zavoljo prestopka proti nravnosti, ter ga izročili okrajnemu sodišču v Trgu.

—k— **Aretirani.** „Grazer Tagblatt“ poroča, da so bili 11. pret. m. aretirani na Koroškem Franc Ksaver Meško, župnik in odlični slovenski pisatelj pri Mariji na Zilji, župnik Jurij Trunk in cerkovnik Mihael Grafenauer v Perovi pri Beljaku.

Goriške vesti.

—g— **Vojno zavarovanje** je po Vipaaskem na dnevnem redu. Za Rihdmberg in okolico deluje kot zastopnik tovariš nadučitelj Rihard Gorjup, za ajdovsko - goiiške občine pa tovariš Pavelj Plesničar, učitelj v Ajdovščini.

—g— **Sola Družbe sv. Cirila in Metoda na Blančah v Gorici** je tudi že precej trpela zaradi italijanskih granat in šrapnelov. Sreča zanjo je bila kmetiška hiša, stoječa v bližini, ki je bila zadeta in je zgorela. Drugače bi ta izstrelek gotovo močno poškodoval šolsko poslopje. Šola na Blančah je bila dvorazredna in je imela okolo 100 otrok. Družbo je stala na leto 5151 K. Kazala se je potreba, da šolo razširijo.

Tržaške vesti.

—t— V **zahvali** tržaške podružnice CMD beremo tudi te presrčne besede; „.. Srčna zahvala bodi tem potom izrečena g. Miri Engelmannovi in gčni. Pavli Hočevarjevi, ker sta tako lepo naučili deco deklamiranja „Habsburškega roda“ in gčni. Hočevarjevi še posebej, ker je priučila za otroški nivo res dovršeno uprizorjeni „Razgovor“. Iskrena zahvala gčni. Vidi Kersnikovi za njen veliki trud, ki ga je imela z naučenjem tako lepo uspele igre: „Mala prostovoljca“. Odobravanje hvaležnega občinstva bodi vsem trem v majhno odškodnino za njih trud. Iskreno zahvalo dolgujemo g. F. Marinčku za njegov trud pri skioptikonu. Hvaležno se zahvaljujemo gg. Waschtetu in C. Petrovcu za njuno spremljevanje na klavirju in harmoniju pri vseh naših dosedanjih prireditvah, g. L. Katniku, ker je šel na roko pri uravnavi garderobe in odra, g. S. Dimniku za sestavo, pisanje in odpošiljanje vabil ter pomoč pri dekoriranju dvorane o priliki prireditve 1. decembra 1915, ter gg. S. Dimniku, C Petrovcu, A. Waschtetu za sodelovanje pri mešanih zborih. Srčna zahvala vsemu ostalemu CM učiteljstvu, ki je skrbelo pri prireditvah za red v dvorani in pri vhodih ter pomagalo pri oblačenju otrok in ureditvi odra. Topla, iskrena zahvala njemu, ki je „duša“ naših prireditev, našemu neumornemu Karlu Mahkoti, ki je vedno pripravljen, da se odzove našemu klicu z največjo vnemo in požrtvovalnostjo. Ženska podružnica CMD in CMD sploh mu dolgujeta neomejeno zahvalo in hvaležnost . . .“ Vsi tu imenovani so naši tovariši in naše tovarišice, ki je tudi iz njih uspešnega dela pognal slovenski živelj v našem Trstu mogočno in ponosno rast! Narod, ki tako ceni delo učiteljstva, je takega učiteljstva tudi vreden!

—t— **Nova imena mestnih otroških vrtcev v Trstu.** Cesarski komisar je odredil, da se bo odslej imenoval mestni otroški vrtec na Novi reni „Mestni otroški vrtec po ustanovi nadvojvodinje Gizele“, oni v ulici Manzoni „Mestni otroški vrtec po ustanovi nadvojvode Rudolfa“, oni na Stari reni pa „Mestni otroški vrtec cesarice Elizabete“.

—t— **Še vedno — „ščavi“!** V ‚Edinosti‘ z dne 27. marca 1916, št. 87, beremo: Pišejo nam: Raznim slojem laškega prebivalstva še zdaj ni dosti grenkih izkušenj; še vedno so ostali zvesti naukom, ki so jim jih skozi desetletja vcepljali zlobni zapeljivci, ki so pa o pravem času odnesli svojo kožo čez mejo. Včeraj popoldne je bil znanec I. K. priča, kako je mladenič od 16. do 17, let v gornjem delu ulice Chiozza psoval 6 letnega dečka in 4 letno deklico ki sta se pred stanovanjem igrala, s „ščavi“. Pri peku v ulici Acquedotto št. 59 sta se včeraj širokoustili dve po „Piccolu“ vzgojeni ženici, da nočeta hoditi k peku F. B. v ulici Giulia, češ, ker je „ščavo“. Na protest narodne služkinje neke znane slovenske meščanske družine, da je čas nehati s takimi besedami in da pokliče stražo, sta razljučeni ženici kričali, naj le pokliče stražo, in da se ne bojite nikogar. Pred par dnevi sem bil od daleč priča, kako je tropa 10 do 14 letnih paglavcev obmetavala s kamenjem med klici „ecco la scuola ščava“ okna slovenske šole v ulici Giuliani . . Povpraševal sem pozneje v šoli če je kaj škode, ter strmel, ko sem videl na stotine razbitih šip. Živimo v vojnem času in ni čas danes, da bi se z zapisovanjem takih slučajev pobesnelega šovenizma razburjalo prebivalstvo, a zameriti se nam pa tudi ne more, če prosimo pristojne faktorje, da narede v tem oziru red. Naš narod, čigar sinovi žrtvujejo dan na dan svoje zdravje in življenje v borbi za skupno domovino vseh avstrijskih narodov, pač ne zasluži, da bi ga žalili . . . (tu je cenzura črtala nekaj vrst) . . . je treba še zdaj se pojavljajoče izrastke vzgoje tržaške laške mladine iz časa pred 23. majnikom l. 1915. korenito odpraviti ter gojiti složno življenje obeh narodnosti, ki imata tu svoje domovje.

—t— **Za vojno razstavo v Trstu.** Deželno društvo „Rdečega križa“ za Trst in Istro prosi vse one, ki imajo slike dohoda in prevažanja ranjenih vojakov v Trst, naj jih izroče „Rdečemu križu„, ki jih porabi za vojno razstavo.

Istrske vesti.

—i— **Zaplenjena knjiga.** Okr. sodišče v Rovinju je zaplenilo knjigo „La nouva Germania“ (Nova Nemčija).

—i— **Draginjske doklade za deželne uradnike in učiteljstvo v Istri.** Istrski deželni odbor je sklenil, da dobe deželni uradniki in učiteljstvo v Istri vojno draginjsko doklado v isti izmeri kakor državni uradniki. Med učiteljstvom bodo deležni te podpore vsi, ki imajo usposobljenostno izpričevalo; razlika med moškimi in ženskimi učnimi osebami bo samo ta, da dobe učiteljice 20 % manjšo doklado, nego moški tovariši.

—i— **10.000 kron Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro.** V Zagrebu je umrla te dni meščanka in dobrotnica Vekoslava Hasskova. Vse svoje imetje, ki ga cenijo na 120.000 kron, je zapustila v dobrodelne namene, in to 25 torici legatov. Družba sv. Cirila in Metoda za Istro dobi 10.000 kron.

Iz Dalmacije.

—d— **Umrl je v Zadru** vpokojeni gimnazijski ravnatelj Avguštin Dobrilović. — Bil je izvrsten šolnik in zvest svojemu narodu do zadnjega zdiha. — Blag mu spomin!

—d— **Umrl je** v Dugopolju (Dalmacija) v visoki starosti ugledni duhovnik don Božo Macanović. Pokojnik je bil od mladih let navdušen narodnjak ter si je pridobil velikih zaslug v prvih časih narodnih borb v Dalmaciji. Bil je čestit in plemenit človek in vzoren duhovnik.

—d— **Razpuščeno društvo.** Iz Starega grada v Dalmaciji poročajo, da je razpuščeno tamošnje društvo „Unione Dalmata“.

—d— **Na prvem mestu italijansko!** Uradni „Objavitelj Dalmatinski“ prinaša v številki z dne 8. marca poziv „Pripomočne zadruge državnih činovnika Dalmacije“, in sicer na prvem nestu — italijansko!

—d— **Umrl je** v kraju Povlje na Braču v Dalmaciji tamkajšni nadučitelj Drago pl. Mascarell - Monteverde, star šele 37 let.

—d— **Madžari in Jadransko morje.** V Budimpešti so ustanovili pod predsedstvom dvornega svetnika Havasza posebno društvo, ki hoče podpirati madžarske interese ob jadranski obali in skrbeti zlasti za čim najožje gospodarske stike z Dalmacijo. Društvo je kupilo lepo knjižnico bivšega podobnega avstrijskega „Dalmatinskega udruženja“ na Dunaju ter je izbralo posebno naučno sekcijo, ki naj skrbi, da se bo v madžarskih šolah vbodoče posvečala posebna pažnja razmeram na morju in v primorskih deželah.

Splošni vestnik.

Vojni križ za civilne zasluge. Dunaj, 29. marca. (Kor. ur,) „Wiener Ztg.“ objavlja po cesarju potrjena pravila 16. avgusta 1915 ustanovljenega vojnega križa za civilne zasluge. Podelil ga bo cesar na predlog pristojnih oblasli osebam, ki so se odlično izkazale v sedanji vojski s posebno vnetim in požrtvovalnim delom na civilnem polju in ki so tako zaslužile odlikovanje. Vojni križ se podeli v 4. razredih, diploma se ne izstavi.

Draginjskih doklad ne morejo rubiti. S cesarsko naredbo od 8. februarja 1916, državni zakonik št. 32, je odrejeno, da se ne morejo eksekvirati tiste doklade, ki so bile uslužbencem države in uprave državnih železnic dovoljene zaradi izrednih razmer, ki jih je usvarila vojna. Iz tistih razlogov velja to tudi za draginjske doklade, ki so jih druge javne zveze in privatni delodajalci dovolili povodom vojne. Za privatne uslužbence je taka odredba potrebna tembolj, ker bi pri plačah, ki znašajo nad 2000 K, zapadel ves povišek dohodka eksekuciji in bi torej ves poboljšek šel upnikom v prilog. Zato je izšla sedaj cesarska naredba, ki gori rečeno naredbo od 8. februarja razteza na vse draginjske doklade, dovoljene drugim osebam v javni službi, ali v privatnem delavnem ali službenem, trajnem ali netrajnem razmerju, kakor tudi njihovim zapuščencem.

Poti širokim krilom. Namestno generalno poveljstvo 3. bavarskega armadnega zbora je izdalo razpis, ki v njem opominja ženstvo, naj ne trosi tkanin na neprimerno široka in nabrana krila, kakor tudi ne usnja za previsoke črevlje. Usnje in tkanine se rabijo za nujnejše svrhe. Patriotična dolžnost veleva ženstvu, da se v tem resnem času nosi primerno skromno. Pametna in potrebna odredba!

Dopusti za čebelarje. Tajništvo „Slovenskega čebelarskega društva“ v Ljubljani razglaša: C. kr. kmetijsko ministrstvo je izposlovalo, da se bodo letos dajali dopusti tudi čebelarjem. V smislu splošnih določb o dopustih ima čebelar, ki si želi dopusta, prositi zanj svoje predpostavljeno poveljstvo enostavno pri raportu. Dopusti se dele pri nadomestnih krdelih, črnovojniških etapah, črnovojniških stražnih bataljonih, v taborih vojnih ujetnikov, mostnih utrdbah, drugih stražnih formacijah in železniških varnostnih oddelkih. Dalje se dovoljujejo dopusti črnovojniškim obvezancem in delavcem, ki so obvezani k vojnim dajatvam, moštvom v ozadju, ki so določena v različne svrhe, v kolikor dopuščajo razmere, v ozadju se nahajajočim častniškim slugam, za superarbitracijo predlaganim moštvom, ki so za službo nesposobna, kakor tudi onim, ki se nahajajo v okrevališčih. Dopustni čas in termin je prilagoditi čabelarskim potrebam. V kolikor bo mogoče, se bodo dajali vbodoče tudi večkratni dopusti (za časa rojev, pobiranja medu, skrbi za prezimovanje).

Pozor pri poštnih zavitkih! Ugotovilo se je, da se pošiljatelji vojnopoštnih zavitkov v največ slučajih ne ravnajo po določbi že opetovano razglašenih pogojev razpošiljanja, naj se namreč v zavitek vloži prepis naslova. Kadar se to ne zgodi, je nemogoče dostaviti take zavitke, ki dospejo na namembni kraj brez naslova. Torej prepis naslova vedno v zavitke!

Pridelovanje buč in solnčnic zaradi olja. Vojni čas je spravil na dan tudi vprašanje o pridelovanju oljnih rastlin. Jedilnega olja je namreč tako malo in je tako drago, da ga ni mogoče kupovati. Na ta način smo prišli ob važno hranilo, ki ga po naših krajih jako pogrešamo. Proti prevelikemu pomanjkanju olja se bo dalo pa tudi po naših krajih nekaj storiti, če se bomo poprijeli doma pridelovanja oljnih rastlin, oziroma oljnega semena. Na Štajerskem napravljajo namreč že odnekdaj domače olje iz bučnega semena in iz semena solnčnic. Ravnotako bi se dalo tudi napravljati domače olje, če bi se zavzeli za pridelovanje bučnega semena in če bi začeli pridelovati solnčnice v nekoliko večji meri. Buče pridelujemo pri nas že odnekdaj in tudi solnčnice so nam dobro znane rastline. Ene ko druge pridelujemo najrajši med turščico, med krompirjem ali pa ob kraju takih njiv. Toda za bučno seme se dosedaj nismo dosti zmenili in tudi seme solnčnic se ni obračalo za olje. Danes se pa nujno priporoča, da ga dobro posušimo in obračamo za olje, zakaj to seme ima dosti olja v sebi. In ravno tako nam kaže tudi solnčnice v večji meri gojiti, da bomo lahko dobivali kaj več domačega olja za naša jedila. Bučno olje nam takoj morda ne bo ugajalo. Privadili se mu bomo pa tako hitro, kakor so se mu Spodji Štajerci, ki jim je to olje kakortudi olje iz solnčnic posebno slastna in okusna začimba. Hitro bomo spoznali, da je to olje res prav dobro nadomestilo za dragoceno laško olje. Nujno se zaraditega priporoča, da sadimo že letošnjo pomlad nekaj več buč in solnčnic med turščico in krompirjem. Zaradi tega je takoj skrbeti, da dobimo potrebno seme. Kdor nima potrebnega semena solnčnic, naj ga dobi iz soseščine, in če bi ga ne bilo v deželi zadosti, naj se poišče na Štajerskem, v kolikor ga je treba za seme. Brez dvoma je, da nam pojdejo tudi naše merodajne oblasti rade na roko in da nam bodo pri tem delu rade pomagale, če bodo videle, da smo se poprijeli pridelovanja teh oljnih rastlin, ker je olje velikega pomena za ljudsko prehrano po naših krajih in važno tudi za razne druge potrebe. — Poučite ljudstvo o tem!

Zaplenjene vinjete. Praški listi so priobčili te dni odlok sodišča, ki odreja zaplembo modro-belo-rdečih vinjet na škatlah užigalic, ki so produkt nekaterih čeških tvrdk. Na predlog državnega pravdnika je sodišče ugotovilo tu objektiven čin zločina motenja javnega miru po § 65 a) 2. z. Prepoveduje se nadaljno širjenje teh vinjet ter odreja, da je vse zaplenjene izvode uničiti.

Tri milijone kron za duhovnike. Vlada je določila tri milijone kron za draginjske doklade duhovnikom.

Razgled.

— **Kako deluje vojaška invalidna šola v Plznu.** V c. kr. invalidni šoli v Plznu je bilo, odkar se je začela, t. j. od dne 1. svečna 1915. l. pa do današnjega dne izšolanih 1347 v vojni poškodovanih mož in fantov. Po narodnosti je bilo 665 Čehov, 408 Nemcev, 113 Madžarov, 85 Poljakov, 28 Rumunov, 19 Hrvatov, 13 Rusinov, 6 Italijanov, 5 Slovencev, 3 Slovaki in pa 2 Srba, ter je bilo izgotovljenih do danes 84 umetnih končin in 162 ortopedičnih umetnih priprav. Iz navedenih števil je razvidno, koliko požrtvovalnosti in dela je bilo tu treba bodisi s strani ustanovitelja sanitetnega šefa plznske posadke višjega štabnega zdravnika dr. Krejčega in voditelja-zdravnika invalidne šole dr. Nebeskega, bodisi s strani plznske javnosti.

— **Jubilej slovaškega pisatelja.** V Lipt. Sv. Miklavžu je slavil 11. pret. m. svojo sedemdesetletnico pisatelj Gregor Uram - Podtatransky.

— **Drugi trgovski tečaj za vojne invalide** na trgovski akademiji kr. mesta Plzna se je pričel 2. marca in bo trajal do konca meseca maja. V tečaju poučujejo trgovsko računstvo, trgovstvo, knjigovodstvo, korespondenco, menjarstvo, češčino, nemški pravopis, tesnopis, strojepis na teden 22 ur. V kurs je bilo sprejetih iz orthopedičnega oddelka tamošnjih vojaških bolnic 13 vojakov - invalidov. Pouk je brezplačen. Poučujejo profesorji trgovske akademije. Šolske potrebščine je podaril kuratorij trgovske akademije.

— **„Südmarka“ — na Ruskem.** Kakor poroča „Grazer Montagsblatt“ so v Lucku v Volinju (zasedli del Rusije) ustanovili podružnico “Südmarke“, ki je osrednjemu vodstvu že poslala ustanovnino.

— **Prepovedane pisanice.** Moravska deželna vlada je prepovedala barvanje jajc za velikonočne pisanice. Kakor znano, je ta običaj zlasti na Moravskem jako razširjen.

— **Nravnost v Sarajevu.** Policija v Sarajevu je aretirala pet žensk, ki so prav sistematično lovile šoli komaj odrasle deklice in jih zavajale v prostitucijo. Zaprte so trgovčevi ženi Janković in Puhalac, gostilničarka Kendulić, šivilja Ninič in vdova uradnega sluge Pitić. Zavajale so tudi hčerke iz odličnih rodovin. Orgije so se vršile v prostorih nekega trgovskega agenta. Početje je trajalo že dva meseca. Kompromitiranih je tudi več takozvanih boljših gospodov.

— **Novi rektor v Jassy, v Rumuniji.** Profesor Mattei Cantakuzino je imenovan za rektorja vseučilišča v Jassy za dobo treh let.

— **Časopisje na Ogrskem.** Ogrska vlada je listom na Ogrskem že oktobra l. 1914. dovolila, da jih upravništva za dobo vojne smejo poštnine prosto razpošiljati.

— **Časopisje in vojna.** Predstojništvo društva nemških založnikov časopisov in izdajateljev vseh listov v Lipskem je priobčilo ravnokar izjavo, v kateri obrazložuje vzroke, ki neizogibno zahtevajo povišanje cen dnevnih listov. Ta oklic opisuje težave, s katerim se mora časopisje boriti od začetka vojne, in opozarja na sedaj nastale težave pri nabavljanju papirja in na povišanje cen papirja. To je prisililo nemške časopise k skrčenju izdaj in k čim večjemu izvišanju dohodkov. Društvo apelira na nemško ljudstvo, naj vsakdo ostane zvest svojemu listu in naj doprinese malo žrtev, ki se zahteva od njega s predstoječim povišanjem cen. Izdajatelji listov v Lipskem napovedujejo s prvim aprilom 20 % odstotno povišanje cen.

— **Profesura za ogrski jezik in ogrsko zgodovino na vseučilišču v Berlinu.** Nemški državni zbor je sprejel brez debate predlog naprednjakov za ustanovitev profesure za ogrski jezik in ogrsko zgodovino na vseučilišču v Berlinu.

— **Državni umirovljenci in draginja.** Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije je nedavno zopet predložilo vladi prošnjo, da bi se tudi umirovljenim državnim uradnikom in vdovam po takih uradnikih naklonila potrebna pomoč.

— **Imetje prof. dr. Masaryka zaplenjeno.** Praški uradni list je objavil te dni, da je deželno sodišče v Pragi sklenilo, da se zaradi zločina veleizdaje zapleni vse imetje državnega poslanca profesorja dr. Masaryka.

— **Praška mestna razstava.** V Pragi so otvorili zanimivo razstavo „Praga 1750—1850“, ki podaje jako poučen kulturno-historičen pregled razvoja češke prestolnice v navedenem stoletju. Razstava se nahaja v staromestni „radnici“.

— **Reforme stanislavskega uniatskega škofa Homyšina in Rusini.** Stanislavski rusinski uniatski škof Homyšin je uvedel v svoji škofiji razne cerkvene reforme, ki naj bi odpravile podobnost med uniatsko-kato-

liško in pravoslavno cerkveno organizacijo. Nadomestil je med drugimi tudi julijanski koledar z gregorijanskim. Vrhovni rusinski narodni odbor izreka sedaj v „Dilu“ bojazen, da bodo reforme škofa Homyšina neuki narod v teh nemirnih časih še bolj zbegale, in pravi, da bi se bila morala stvar odgoditi na čas po vojni. To je rusinshi narodni odbor svoj čas že tudi vladi odgovoril. Uvajati cerkvene reforme pa tudi posamezni škofi niso kompetentni, temveč le sinoda uniatskih prelatov, katerih poglavar levovski metropolit pa se nahaja v ruskem ujetništvu.

— **Dijaške čepice.** Na raznih srednjih šolah, zlasti na dunajskih, se je v vojni udomačilo nošenje takozvanih burševskih čepic, kakor jih nosijo tudi srednješolci na Nemškem. Naučno ministrstvo je sedaj te čepice prepovedalo.

— **Zaplenjene židovske molitve.** „Gazetta Levowska“ poroča: Deželno kazensko sodišče v Levovu se je prepričalo, da vsebina hebrejskih molitvenih knjig Sider Reis Jakoba in Machsorja nasprotuje zakonu. Molitve za carskn rodbino vsebujejo zločin po § 58. in prestopek po § 305. kaz. zak. Obe knjigi sta zaplenjeni.

— **Madžarske zmage na vzhodu.** Vodilno glasilo neodvisne stranke prinaša dolg članek o madžarski kulturi, ki prodira skozi Carigrad proti vzhodu. Da je to res, potrjuje to dejstvo, da je turška vlada sklenila imenovati na turškem vseučilišču dva madžarska učenjaka za profesorja, ki bodeta poučevala tamkaj madžarski jezik, torej madžarsko kulturo. Nadalje pravi ta list: Turanska kultura ne čaka samo v Nemčiji in Turčiji na naše posredovanje, ampak tudi na bolgarskem ozemlju. Ta narod je naravnost izvoljen, da postane močna podpora turanskemu plemenu. Ako smo zmagali v Nemčiji in Turčiji, potem ne bo težko, da zmagamo tudi v Bolgariji, da pridobimo tudi tamkaj katedro madžarskemu jeziku.

— **Nemci v Vilni.** Berlinski listi poročajo: Nemške okupacijske oblasti v Vilni so začele posvečati posebno poznrnost beloruskemu plemenu, ki njega narečje in narodno samozavest goje s šolami in izdajanjem knjig. Narečje se razlikuje od ruskega pismenega jezika v toliko, da bi se belorusko pleme lahko razvilo v poseben slovanski narod. V Vilni so otvorile nemške oblasti šole, v katerih poučujejo belorusko, poljsko in nemško, in sicer na podlagi latinice. V Vilni izhaja že tudi v beloruskem narečju pisan list „Goman“ (Odmev) in izšel je tudi že „Beloruski koledar za leto 1916“. Belorusko narečje govori kakih osem milijonov Rusov.

— **Vojne draginjske doklade na Solnograškem.** Oženjeni učitelji z dvema otrokoma ali z več otroki dobivajo po 150 K, učitelji z 1—2 otrokoma po 100 K, samski učitelji po 80 K in učiteljice po 50 K vojne draginjske doklade. — Pomožnim učnim osebam so zvišali renumeracijo od 60 K na 80 K mesečno.

— **Vojna drevesa.** „Unterfränkische Schulanzeiger“ pozivlja, naj se letos vsepovsod sade vojna drevesa. Na vsakem kmetiškem posestvu, odkoder je kak družinski član odšel o vojno, naj se v spomin na vojno, srečno vrnitev ali junaško smrt soproga, očeta, sina ali brata vsadi vojno drevo, in sicer če le mogoče, sadno drevo. Razen tega naj vsaka vas dobi svoj spominski vojni hrast.

— **50.000 K** je dobil nemški „Schulverein“ doslej z raznih bojišč. Tako beremo v „Neue Freie Presse“,

— **Nravnost v vzhodni Galiciji in v Bukovini.** Magistrat v Černovicah je imel posvetovanje, kako bi omejil nravno razuzdanost žen in deklet. Kaka morala je zavladala v vzhodni Galiciji in v Bukovini, priča dopis v „Arb. Ztg.“ Tam je rečeno, da je rečeno, da je zaradi vojne vse podivjalo, zlasti ženstvo, vse rodovinske zveze so raztrgane, sila za denar in možnost, ga z razuzdanostjo mnogo zaslužiti, to je pokvarilo ženstvo. Matere prodajajo sebe in svoje otroke. Celo desetletne deklice so že okužene. Kar ženske s prostitucijo zaslužijo, to vse takorekoč sproti zapravijo, zlasti kupujejo bluze, obleke in perilo. V Levovu in v Črnovcih je marsikatera trgovina ženskih potrebščin obogatela. Armadno poveljstvo stori vse, kar je mogoče, da bi prostitucijo omejilo, a dosti se ne da storiti. Mladi dečki v starosti 12 do 14 let lazijo okrog vojakov, jih vprašujejo, če hočejo lepo žensko, in jih odvedejo k svoji materi ali sestri. Ta nravna pokvarjenost je zašla že skoro v vse družabne sloje. Neki bančni uradnik ki je že mnogo mesecev kot oficir na fronti, je rekel, da sploh več ne ve, kako je treba govoriti s pošteno žensko, ker ves čas ni videl nobene.

— **Dekleta s študentovskimi čepicami.** Na Dunaju se je pojavilo nekaj novega: dekleta s študentovskimi čepicami. Nosilke teh čepic niso visokošolke. Ne vé se prav natančno, kdo je trgovske šole obiskujočim dekletom dal dovoljenje, da smejo nositi študentovske čepice, kakršne imajo nemški visokošolci; dejstvo je, da nosi vsepolno deklet take čepice, samo ne gojenke edine dekliške gimnazije na Dunaju in gojenke dekliških licejev. Voditeljica nekega liceja, gospa dr. Schwarzwaldova, se je celo odločno odrekla proti temu, da bi dekleta nosile čepice. Za dekleta od 14 do 18 let bi bile sploh najbolj pripravne take čepice, ki bi jih delale — nevidne, češ, tako bi bile zavarovane pred nevarnostjo ulice, Tudi je po njenem mnenju popolnoma napačno, da bi dekleta s čepicami opozarjale nase ljudi, češ, glejte, jaz sem mlado in neizkušeno dekle. Tudi se s takimi čepicami poostruje socialno nasprotje med dekleti, ki obiskujejo kako šolo, in med drugimi, ki so po ljudski šoli morale iti v službe, in to je za razvoj značaja jako škodljivo. Z druge strani zopet pravijo: dijaška čepica je simbol svobode. A kaj je svoboda za študenta? Pravica do krokanja, razposajenosti, popivanja, ljubimkovanja — torej vsega tega, kar ni primerno dekletu. Na Dunaju niso nič veseli dekliških študentovskih čepic in upajo, da bodo kmalu izginile, zlasti ker le malokateremu dekletu čepica dobro pristoja.

— **Nadvojvoda Friderik in Evgen častna doktorja poljedelske visoke šole.** Dunajska poljedelska visoka šola je s cesarjevim dovoljenjem izvolila vrhovnega poveljnika celokupne armade feldmaršala nadvojvodo Friderika in vrhovnega poveljnika na jugozapadni fronti, generalobersta nadvojvodo Evgena za častna doktorja. Častni doktorat je podelila poljedelska visoka šola tudi feldmaršalu Mackensnu.

— **Poslanci hrvatskega sabora za družbo sv. Cirila in Metoda za Istro.** Na koncu zadnje seje ravnokar dovršenega zasedanja hrvatskega sabora je predlagal predsednik dr. Magdić, naj vsak poslanec odstopi od svojih dnevnic 50 K, in to po polovici za hrvatske invalide, po polovici pa za Družbo sv. Cirila in Metoda za Istro Predlog je bil sprejet soglasno

— **Hrvatska umetnika v Budimpešti.** Iz Budimpešte poročajo: Hrvatska umetnika Tkalčić in Gruss sta pod pokroviteljstvom bivšega ministrskega predsednika grofa Khuen-Hedervaryja priredila v glasbeni akademiji koncert. Velika dvorana je bila vsa razprodana. Navzoči so bili tudi vsi madžarski umetniki in virtuozi. Banu Skerleczu in pokrovitelju je priredilo občinstvo velike ovacije. Umetnika sta dobila šest lovorovih vencev in sta morala izvesti še mnogo točk izven vzporeda. Po koncertu je bilo brezkončnih ovacij hrvatskima umetnikoma.

— **Madžarska stolica na dunajski univerzi.** Na dunajski univerzi ustanove posebno stolico za madžarščino in druge ugro-finske jezike.

— **Narodno delo Čehov.** Veliki vodja in politik naroda češkega dr. Fr. L. Rieger ni samo v svojem političkem testamentu, ampak tudi s činom narodne požrtvovalnosti ostavil monumentalen spomenik velikega rodoljubja in zgled, kako bodi narodno delo. Zapustil je češki akademiji 50.000 kron, da se iz obresti od te vsote podeluje nagrada za najplemeniteji domoljubni čin, bodi narodni, bodi čin požrtvovalnosti, junaškega samozatajevanja, krščanske ljubezni ali človekoljubja, ki ga je izvršil v ravno minolih treh letih kak pripadnik češkega naroda. Češka akademija je po Riegrovi smrti (l. 1903.) ustanovila »Riegrov fond v priznanje zaslug«. Letos razpisuje akademija nagrado za kak čin od gori navedenih činov, ako so bili izvršeni v teku let 1914, 1915, 1916. Redno se ima nagrada podeliti samo tistemu, ki je osebno izvršil tak čin. Izjemoma pa se more nagrada podeliti tudi njegovim siromašnim otrokom ali ženi, posebno tedaj, ako je tak plemenit človek zaradi dotičnega plemenitega dela izgubil življenje ali pa umrl v času tistih treh let, v katerih je bilo njegovo delo najplemeniteje.

— **Slavnostni promociji Njegove ces. in kraljeve visokosti nadvojvode Evgena in generala Boroevića** za častna doktorja pravoslavnih in državnopravnih znanosti se je vršilo dne 29. pret. m. v glavnem stanu. V ta namen so se podali tja rektor hrvatskega kraljevega vseučilišča v Zagrebu dr. Fran Barac, dekan juridične fakultete dr. Milorad Stražnićky in promotor dr. Josip Šilović. Na nagovor rektorja je nadvojvoda s toplimi besedami govoril o vseučilišču kot ognjišču hrvatske kulture, o hrabrih sinovih Hrvatske, ki so zopet sijajno dokazali svojo tradicionalno junaštvo, Pri deženeju po slavnostni promociji se je nadvojvoda razgovarjal z odposlanci o hrvatskih kulturnih vprašanjih in je ponovno izjavil, da se je hrvatski narod v tej vojni pokazal na višini svoje naloge ter da se hrvatski sinovi iz vseh pokrajin odlikujejo z zvestobo, hrabrostjo in neumornostjo. Tudi general Boroević je v svojem zahvalnem govoru naglašal, da se Hrvatje bore z levjo srčnostjo in je želel procvita temu najvišjemu kulturnemu institutu »našega naroda«.

— **Jubilej Jugoslovanske akademije in »Narodnega muzeja« v Zagrebu.** Dne 4. t. m. je poteklo 50 let, kar je cesar potrdil pravila najodličnejše znanstvene inštitucije na slovanskem jugu: »Jugoslovanske akademije« v Zagrebu ter zaeno tudi pravila »Narodnega muzeja«, ki ga upravlja akademija.

— **Umrl je v Pragi** profesor ondotne nemške univerze, dr. Emil Pfersche, ki je bil za grofa Badenija tudi državni poslanec.

— **Hrvatske učiteljice v Belgradu.** V Belgradu bo vkratkem ustanovljena dekliška strokovna šola. Na to šolo sta bili poklicani učiteljici Aleksandra in Zlata Hrubyjeva iz Zagreba.

— **Nemščina na Bolgarskem.** Dosedaj je vladala na Bolgarskem kot mednarodni jezik izključno francoščina, in vlada izdaje še danes svoj francosko pisani oficiozni list »L' Echo de Bulgarie«. Bolgarski merodajni krogi pa se resno bavijo z načrtom, odpraviti francoščino iz šol, trgovin in drugih podjetij ter jo nadomestiti z nemščino. V vseh bolgarskih mestih se ustanavljajo posebni kurzi za učenje nemščine, in v bolgarskih listih je videti mnogo nemških inseratov.

— **Ženske in juridične študije.** Pri naučnem ministru je bila ženska deputacija posredovat, naj dovoli vlada, da bi ženske smele študirati pravo. Minister je deputacijo opozoril, da je juristinja brez praktične izvežbanosti nekaj nemogočega in da je treba najprej dognati, kaj mislijo merodajni krogi o prakticiranju žensk na sodiščih in na upravnih oblastvih. Tudi je minister rekel, da še ni dognano, če imajo ženske zmožnosti za študiranje prava.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zadnji in sedaj edini strojni stavec naše tiskarne je bil tudi vpoklican v vojno službo. To malo osobja, kar ga je še vojna pustila v tiskarni, mora zdaj tudi naš list staviti na roko, kar je zamudno delo, Zato prosimo vse cenjene sotrudniki in sotrudnice, naj nam pošiljajo rokopise brž po izidu lista, da more biti delo za naslednjo številko pravočasno izvršeno in da ne bo izhajal naš list z zamudo.

Vojna doklada na Štajerskem: Članek smo poslali vodstvu Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Kranjskem, ker se nam zdi, da je bolje, ako organizacija izvede zadevo v svojem delokrogu, nego da bi jo sedaj obravnavali v javnosti. Upamo, da se tudi Vi strinjate s tem. O uspehu nas obvestite! Sicer bo pa to gotovo storilo vodstvo Zveze samo, kakor vedno obvešča svoje članstvo o vsem potrebnem. Pozdrav!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 29. febr. 1916 **K 30.391·83.**

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Prva gorenjska razpošiljalnica

IVAN SAVNIK

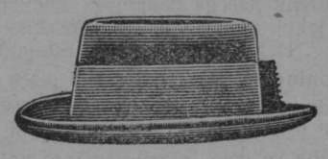

Kranj

172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejše in najtrpežnejše **klobuke** v vseh cenah in oblikah od kron **3·—** dalje.

Čevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja **pod konkurenčno** ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.

Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

Vodstvo Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva javlja tožno vest, da je umrla dne 29. marca t. l. na kliniki v Gradcu gospa

EMILIJA MAROLTOVA,

soproga mestnega učitelja in upravnica „Učiteljskega Tovariša“.

Pokojnica je prevzela po vpoklicu svojega moža in našega upravnika, tovariša Franca Marolta, težavne in nehvaležne posle upravništva našega stanovskega glasila, ki jih je opravljala vestno, zvesto in požrtvovalno do svoje prerane smrti.

Nje trudaljubivosti, ki je v teh hudih časih stopila v službo naše organizacije, bodi hvala in čast! Plemeniti slovenski ženi ohranimo hvaležen spomin!

V Ljubljani, dne 30. marca 1916.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Koncem leta 1915 le imela vlog . . . . K 48,500.000·—
Rezervnega zaklada . . . . . „ 1,330.000·—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike.** Posoja na zomljišča in poslopja na kranjskem proti 5¼% izven kranjske pa proti 5½%, obrestim in proti najmanj ¾% odplačevanju na dolg.

Umetna knjigoveznica

IVAN JAKOPIČ

LJUBLJANA, Frančevo nabrežje štev. 13

se priporoča slavnemu občinstvu **za izdelovanje vsakovrstnih knjigoveških del,** cenjenim gosp. trgovcem za izdelovanje vzorčnih knjig, vzorčnih kartonov, komisijskih knjig za potovalce po tvorniških cenah in sl. uradom za trpežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne platnice za vsakovrstne slovenske knjige, vezanje knjig za bralna društva, čitalnice in knjižnice **po nizki ceni.** — Tiskanje pogrebnih trakov in društvenih znakov s krasnimi modernimi črkami. — Postrežba točna, delo solidno.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, v Ljubljani.

r. z. z o. j.

Čekovni račun štev. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot **osnovne glavnice učiteljskih društev.** Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričenja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

	mesečnih rokih		rokov			rok	
A	v 12	in sicer	11	à 9 K	— h,	12.	4 K 73 h
B	„ 18	„	17	„ 6 „	— „	18.	3 „ 56 „
C	„ 24	„	23	„ 4 „	50 „	24.	4 „ — „
D	„ 38	„	37	„ 3 „	— „	38.	— „ 66 „
E	„ 46	„	45	„ 2 „	50 „	46.	1 „ 81 „
F	„ 60	„	59	„ 2 „	— „	60.	— „ 70 „
G	„ 70	„	69	„ 1 „	75 „	70.	1 „ 42 „
H	„ 85	„	84	„ 1 „	50 „	85.	1 „ 26 „

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati **edino** na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. **Zadružni lokal** je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvzemši praznikov vsak četrtek in vsako soboto od ½5. do ½6, ure popoldne.

†

Rodbini **Marolt** in **Coriary** javljata potrtega srca, da se je nenadoma preselila v boljši in lepši svet predobra, nepozabna žena, vzorna, neutrudna in nad vse skrbna mati, oziroma sestra, i. t. d., gospa

Emilija Maroltova

soproga mestnega učitelja,

ki je umrla po hudem trpljenju, dne 29. marca na kliniki v Gradcu.

Pogreb predrage pokojnice se je vršil v petek popoldne, dne 31. marca na pokopališče k sv. Petru v Gradcu.

Prosimo tihega sožalja!

V Ljubljani, dne 6. aprila 1916.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob bolezni in smrti preblage, nepozabne matere, sestre i. t. d., gospe

Emilije Maroltove

soproge mestnega učitelja,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prisrčno zahvalo.

Posebno iskreno zahvaljujemo cenjeni rodbini Govekarjevo in Hiengovo, ki sta nam stali v težkih urah nemile usode z dejansko pomočjo ob strani.

Žalujoči rodbini Marolt - Coriary.

Staršem, mladinoljubom, šolskim vodstvom, krajnim šolskim svetom in cenj. knjižnicam priporoča „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani sledeče

„Mladinske spise“

1. **Mišjakovega Julčka zbrani spisi** I., II., III., IV., V. in VI. zvezek . . . . . à K 1·—
2. A. Rapè: **Mladini,** I., II., III., IV. in V. zvezek . . . „ „ 1·—
3. E. Gangl: **Zbrani spisi,** I., II. in III. zvezek . . . . „ „ 1·—
4. A. Rapè: **Dane** . . . . . „ „ 1·—
5. J. Slapšak: **Turki pred Sv. Tilnom** . . . . . „ „ 1·20
6. Jos. Ribičič: **Kraljestvo čebel** . . . . . „ „ —·80
7. Jos. Ribičič: **Vsem dobrim** . . . . . „ „ 1·—
8. Pav. Flerè: **Babica pripoveduje** I. in II. zvezek. . . „ „ —·60
9. Pav. Flerè: **F. Palnakovi spisi,** I. in II. zvezek . . „ „ 1·—
10. Ivo Trošt: **Moja setev** I. in II. zvezek . . . . . „ „ 1·—
11. Janko Žirovnik: **Narodne pesmi za mladino,** I., II. in III. zvezek . . . . . „ „ —·20

Najboljši pripomoček za priučenje

:: **nemškega jezika** je ::

Tumlirz „Nemška jezikovna vadnica za nenemške šole“.

Izdaja v 3 zvezkih:

I. zvezek	II. zvezek	III. zvezek
75 strani z 32 podobami,	136 strani s 14 podobami,	180 strani s 37 podobami,
cena vez. K —·80 ::	cena vez. K 1·20 ::	cena vez. K 1·80 ::

s slovenskim besednjakom

k I. zvezku	k II. zvezku	k III. zvezku
23 strani, cena broš. 20 h	61 strani, cena vez. 40 h	85 strani, cena vez. 50 h.

Sestavil učitelj **Andrej Rapè** v Ljubljani.

Založil **F. Tempsky** na Dunaju.

Dobiva se v vseh knjigarnah.

Preizkusni izvodi za vpeljavo šol. vodstvom brezplačno!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo :: **Frančiškanska ulica štev. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštne tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.